

Знак Іван Богданович
аспірант кафедри "Дизайну та основ архітектури" Інституту архітектури
Національного університету «Львівська політехніка»
ivan.znak93@gmail.com

АРХІТЕКТУРНИЙ АНАЛІЗ ВІДНОВЛЕНИХ МОНАСТИРІВ XVII – XVIII СТ.

Монастирі ХУІІ-ХУІІІ століття в основному формуються і перебудовуються під впливом контрреформації з переважанням барокових рис.

Архітектурний простір монастирів в XVII-XVIII столітті формувался комплексом споруд сакрального, житлового, господарського, рекреаційного та іншого призначення. Продовж століть, у зв'язку із історичними та політичними чинниками, багато таких ансамблів піддалися руйнуванню, ансамблевість та композиційна цілісність потерпіли від великих змін, деякі зазнали часткового та повного знищення і як результат – втрачали цілісність.

При відновленні монастирів, які зберегли окремі об'єкти, що мають історико-архітектурну та мистецьку цінність, стильову єдність та відіграють важливу містобудівну роль і гармонійно вписуються в історично сформований ландшафт, і при тому творять гармонійну єдність з природою, слід дотримуватись певних принципів[4, с. 228]. Це:

1. принцип збереження єдності історико архітектурних ансамблів монастирів з ландшафтом;
2. принцип дотримання стильової цілісності історико архітектурних ансамблів монастирів;
3. принцип відтворення містобудівної домінанти;
4. принцип відповідності нових функцій історично сформованим архітектурним ансамблям;
5. принцип раціонального використання.

В зворотному випадку, буде порушено згадану цілісність та ансамблевість. Яскравим прикладом недотримання вищезгаданих принципів можна назвати новобудову Почаївської лаври - Преображенський собор (2013р.), який своїми розмірами більший від пам'ятки архітектури – Успенського собору 1783 року, збудованого монахами василіанського чину[2, с. 292]. Новобудова зруйнувала сформоване історико-архітектурне середовище своїми пропорціями та стилістичним вирішенням (див. рис.1).

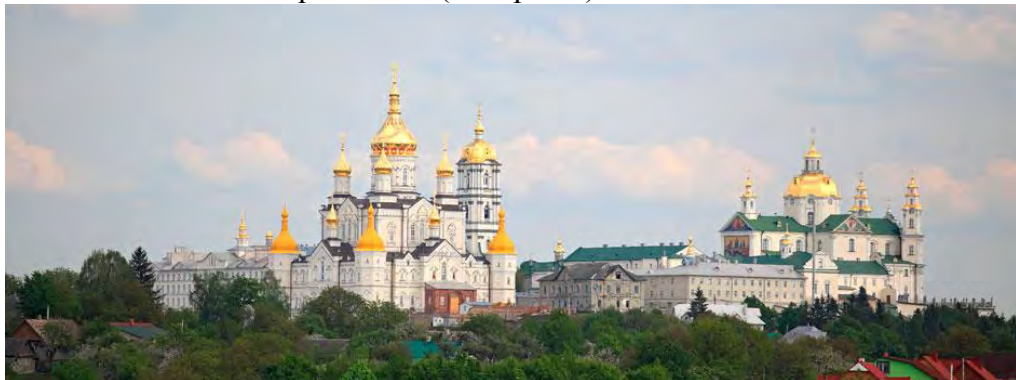

Рис. 1. Загальний вигляд Почаївської лаври. Фото 2016р.

Ще одним негативним прикладом, в якому порушено принцип дотримання стильової цілісності історико архітектурних ансамблів монастирів та принцип збереження єдності історико архітектурних ансамблів монастирів з ландшафтом є проект відновлення Василіанського монастиря в с. Крехів Жовківського району Львівської області, зокрема архітектурно-просторове рішення купольного завершення відтвореної в'їзної вежі монастиря. Воно вирішене у формі цибулини (див. рис. 2) – типової форми православної архітектури згідно канонів московської архітектурної традиції, яка була поширена у Московії з XVII століття. Дана стилістична риса в середині XIX – на початку XX ст. трансформувалася у псевдо руський стиль [2, с. 230].

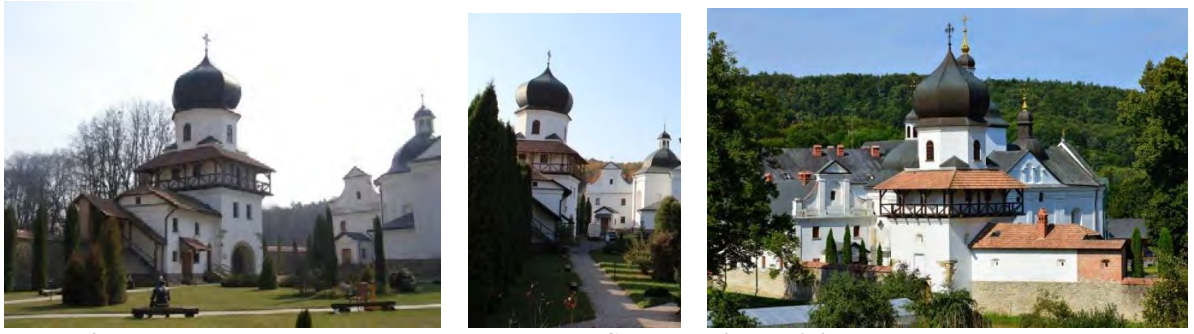

Рис. 2. В'їзна вежа монастиря св. Миколая ЧСВВ у с. Крехів Жовківського району Львівської області. Фото 2014р.

А от на прикладі відновлення монастиря Мауербах Чартерхаус в Австрії - колишнього картезіанського монастиря, прослідковується дотриманість принципу збереження єдності історико архітектурних ансамблів монастирів з ландшафтом, принцип дотримання стильової цілісності історико архітектурних ансамблів монастирів та принцип раціонального використання.

Бароковий монастирський комплекс є одним з найбільш важливих структур в своєму роді в Австрії. Заснований в 1314 році і відновлений в 17 - м і 18 - му століттях та був закритий в 1782 році. Після цього зазнав занепаду та руйнувань. З 1984 року колишній картезіанський монастир відновлюється австрійським Федеральним бюро пам'яток в якості майстерні реставрації та навчального центру зі збереження австрійського спадщини[1, с. 385]. Було проведено багато структурних змін в плануванні монастиря задля адаптації будівлі до нової функції (див. рис. 1).

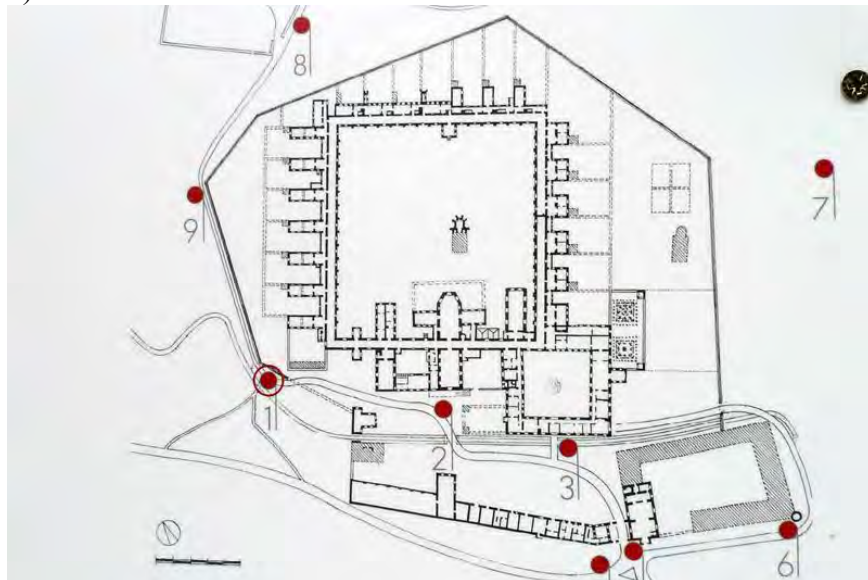

Рис. 1. План Чартерхаусу Мауербах у місті Мауербах на околицях Відня, Австрія. Сучасний стан.

Рис. 2. Чартерхаусу Мауербах у місті Мауербах на околицях Відня, Австрія. Сучасний стан після проведення ревалоризаційних робіт. Фото 2014р

Висновки

Таким чином аналіз існуючих сьогодні прикладів відновлених історико архітектурних ансамблів монастирів свідчить про необхідність вироблення системи засобів дотримання та реалізації названих принципів (принцип збереження єдності історико архітектурних ансамблів монастирів з ландшафтом, принцип дотримання стильової цілісності історико архітектурних ансамблів монастирів, принцип відтворення містобудівної домінанти, принцип відповідності нових функцій історично сформованим архітектурним ансамблям, принцип раціонального використання). Саме вироблення алгоритму ведення комплексних робіт на засадах ревалоризації можуть цьому сприяти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Johannes Götzenauer, Prioren und Prälaten der Kartause Mauerbach. In: Kartause Mauerbach 1314 bis heute. Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege LIII. 1999. Heft 2/3/4
2. Hornung Z. Polejowski Piotr (zm. przed r. 1780) // Polski Słownik Biograficzny. — Wrocław — Warszawa — Kraków — Gdańsk — Łódź : Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1982. — Т. XXVII/2. — Zeszyt 113.
3. Ильин М. А., Борисова Е. А. Архитектура [2-й пол. 19 в.] // История русского искусства, т. 9, книга 2. — М., 1965.
4. Ремешило-Рибчинська О. Актуальність ревалоризації архітектурних ансамблів та збереження їхнього образу в історичному ландшафті України/ Ремешило-Рибчинська О.І.. - Вісник Національного університету „Львівська політехніка”, 2011р.

Ищук Александр Степанович

кандидат исторических наук,

Завідувач відділу історії України ХХ століття,

Національний музей історії України

Oleks.ishchuk@gmail.com

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ЗНАТЬ ПРО МИНУЛЕ В НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Популяризація історії України (особливо серед молоді) є одним з важливих завдань Національного музею історії України. Зрозуміло, що далеко не кожен відвідувач музею прагне почути довгу музейну екскурсію з детальною інформацією. Тим більше, що основна експозиція музею складає 25 залів на трьох поверхах, і щоб її оглянути потрібно не менше як півтори години. Чимало людей приходять до музею з дітьми, і мають на меті в першу чергу добре відпочити, цікаво провести час. Робота з такою аудиторією передбачає подану історичної інформації в науково-популярному форматі і є одним головних напрямків роботи музею.

Нижче наводяться приклади деяких заходів НМІУ щодо популяризації історії, які були успішно проведені протягом 2015-2016 рр.

1. Проведення в НМІУ науково-популярних заходів до річниці аварії на Чорнобильській АЕС (25-26 квітня 2015 р.).

Для більшого охоплення відвідувачів було вирішено провести два заходи в один день. Перший захід був доволі стандартний: лекція-дискусія, за участю учасника ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС Олексія Бреуса. Другий захід – нестандартний: нічний показ фільмів в НМІУ про Чорнобильську аварію, а також фільмів жахів, де фігурує Чорнобиль. Передбачалося, що ці два заходи відвідають зовсім різні за характером люди.

Стандартний захід – лекція-дискусія проводився вдень 25.04. 2015 р. Відбувся виступ ліквідатора аварії Олексія Бреуса і Голови спілки «Чорнобиль». Захід відвідали щонайменше 20 чоловік. В основному це були співробітники музею та відвідувачі. Було продемонстровано документи про аварію на ЧАЕС, доповідачі поділилися своїми спогадами. В кінці заходу відбулась дискусія, доповідачі відповіли на запитання присутніх.

Нестандартний захід передбачав нічний показ фільмів в НМІУ про Чорнобильську аварію, а також фільмів жахів, де фігурує Чорнобиль. Ідею придумала с.н.с. НМІУ Галина